

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Tiit Sakkos

KOMANDODE JA ENNETUSTÖÖ BÜROO KOOSTÖÖ NING
SELLE ARENDAMISE VÕIMALUSED
(IDA-EESTI PÄÄSTEKESKUSE NÄITEL)

Lõputöö

Juhendaja:

Natalja Lebedeva

Tallinn 2011

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Päästekolledž	Juuni 2011
Töö pealkiri: Komandode ja ennetustöö büroo koostöö ning selle arendamise võimalused Ida-Eesti Päästekeskuse näitel	
Töö autor: Tiit Sakkos	Olen nõus oma lõputöö kättsaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas Allkiri:
<p>Lühikokkuvõte:</p> <p>Käesolev lõputöö on koostatud Sisekaitseakadeemia Päästekolledži õppegrupi RK 070 üliõpilase Tiit Sakkos poolt.</p> <p>Lõputöö on koostatud eesti keeles ning selles on ära toodud ka sisu kokkuvõtte inglise keeles. Töö on kirjutatud 39 lehel. Töö koostamisel on kasutatud 28 allikat, mille hulka kuulub 12 kirjandusallikat, nendest 2 võõrkeelsed, 2 õigusakti, 14 muud allikat.</p> <p>Lõputöö eesmärgiks on analüüsida ennetustöö büroo ja komandode vahelist koostööd ning teha ettepanekuid koostöö arendamiseks ja parandamiseks.</p> <p>Lõputöö koosneb kolmest peatükist, esimeses peatükis toob autor välja teoreetilised seisukohad, mis on seotud ennetustöö üldiste alustega, ennetustöö eesmärkide ja planeerimisega ning ennetustöö tulemuslikkuse hindamisega.</p> <p>Teine peatükk on autori poolt läbiviidud kvalitatiivne uuring, millega koondati ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö arendamise võimalused.</p> <p>Lõputöö kolmandas peatükis teeb autor kvalitatiivsest uurimistööst järeldusi ning esitab ettepanekuid komandode ja ennetustöö büroo vahelise koostöö arendamiseks.</p>	
Võtmesõnad: ennetamine, ennetustöö, motivatsioon.	
Keywords: prevention	
Säilitamise koht:	
Kaitsmisele lubatud:	
Kolledži direktor:	Allkiri
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Natalja Lebedeva	Allkiri

SISUKORD

SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	4
1 PÄASTEALA ENNETUSTÖÖ.....	6
1.1 Päästeala ennetustöö olemus	6
1.1.1 Päästeala ennetustöö kujunemine	9
1.1.2 Päästeala ennetustöö tegevused	12
1.2 Ennetustöö Ida-Eesti Päästkeskuses	15
1.2.1 Ida-Eesti Päästkeskuse ennetustöö büroo tegevused	16
1.2.2 Ennetustöö büroo koostööpartnerid.....	17
1.2.3 Ennetustöö büroo ja komandode koostöö.....	19
1.2.4 Motivatsioon ennetustööga tegelemiseks	20
2 UURIMUSE VALIM JA MEETODID.....	22
3 UURIMISTULEMUSED JA ANALÜÜS.....	24
3.1 Analüüs päästekomando töötajate intervjuu vastustel.....	25
3.2 Analüüs ennetusbüroo töötaja vastustele.....	31
3.3 Analüüs juhtkonna vastustele	34
4 JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD	36
KOKKUVÕTE	38
SUMMARY	39
KASUTATUD KIRJANDUS	40
LISAD	42

SISSEJUHATUS

Päästeala ennetustöö hõlmab tegevusi, mis aitavad kujundada elukeskkonda, kus iga inimene väärtustab ohutust ja turvalisust, mis omakorda aitavad vähendada õnnetuste ning nende läbi hukkunute ning vigastatute arvu. Ennetustöö eesmärki on elanikkonna üldise turvalisuse ja heaolu tagamine. Tänapäeval on erinevate valdkondade ennetustöö saamas üha olulisemaks ning võitmas laiemat poolehoidu ühiskonnas laiemalt, kuna inimesed on hakanud rohkem väärtustama ohutut ja stabiilset elukeskkonda.

Päästealane ennetustöö seisneb õnnetuste esinemissageduse ja raskete tagajärgede vähendamise kaudu ohutu elukeskkonna kujundamises ja kaitsmises, mis tugineb laiaulatuslikul võrgustikutööl päästeala sidusrühmade seas.

Päästeala ennetustöö eraldi valdkonnana on päris noor, ennetustööga on süstemaatiliselt tegeletud alates 2006. aastast, mil kiideti esmakordselt heaks „Päästeala ennetustöö strateegia aastani 2011“. Päästeala ennetustöös käsitletakse kõiki õnnetusi, mille menetlemine kuulub päästeala kompetentsi ja pädevusse, kuid valdav osa meetmetest on suunatud tuleõnnetuste ennetamisele.

Tagades päästeala ennetustöö ühtlase ja järjepideva arengu, peab autor äärmiselt oluliseks teha koostööd komandode ja ennetustöö büroo vahel.

Lõputöö teema aktuaalsus tuleneb ka riiklikust poliitikast Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015, Päästeteenistuse arengukavas aastateks 2005-2009 ja päästeala ennetustöö strateegias aastani 2011 püstitatud eesmärkide täitmisest ja vajadusest rakendada tulemuslikke sekkumisi.

Hüpoteesiks püstitab autor selle, et komandod on ennetustöö büroo autoriteetsem, ressursirohkeim ja mõjukaim koostööpartner, kellega koostöö toimib aga ei ole piisavalt tõhus. See koostöö tuleb võimalikult efektiivseks muuta.

Lõputöö eesmärgiks on analüüsida ennetustöö büroo ja komandode vahelist koostööd ning teha ettepanekuid koostöö arendamiseks ja parandamiseks.

Eesmärgi täitmiseks püstitati järgmised uurimisülesanded:

1. välja tuua ennetustöö teoreetilised lähtekohad;

2. koostada küsimustik ja viia läbi poolstruktureeritud intervjuu juhtkonna ja ennetustöö büroo töötajate ning komandode töötajate seas;
3. analüüsida saadud andmeid, teha järeldusi ja ettepanekuid ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö arendamise ja parandamise kohta.

Uurimistöö koosneb kolmest põhiosast. Töö esimeses osas kirjeldab autor peamisi teoreetilisi aluseid, millele tuginedes ja mida rakendades on võimalik lähtuda ennetustöö hindamise analüüsimisel ja lõppjärelduste tegemisel. Esimeses osas antakse ülevaade päästeala ennetustöö olukorrast ning sellest, milline on päästeala ennetustöö. Antakse ülevaade sihtgruppide määramisest ning võimalikest motivaatoritest töötajate motiveerimiseks. Kirjeldatakse töötajate kompetentse kui töös eeldatavaid oskuseid.

Teises osas kirjeldatakse uurimuse protseduuri: selle eesmärki, ülesandeid ja metoodikat. Töö kolmandas osas tuuakse välja päästkeskuse töötajate seas läbiviidud intervjuude tulemused ja analüüs.

Lõpus annab autor hinnangu Ida-Eesti Päästkeskuse võimekusele läbi viia päästealast ennetustööd. Samuti teeb autor ettepanekuid töötajate motiveerimiseks ja koolitamiseks, et läbi selle tõuseks päästkeskuse töötajate tahe ning oskused päästealase ennetustöö läbiviimiseks.

Uurimistöö praktilise väljundina saab tööd kasutada Ida-Eesti Päästkeskuse päästealase ennetustöö planeerimisel ja läbiviimisel. Samuti annab uurimustöö küsimustik, uuringus osalenud päästkeskuse töötajatele, ennetusalaseid teadmisi ning kujundab inimeste valmisolekut ja tahet osaleda päästeala ennetustöö tegevuses.

1 PÄÄSTEALA ENNETUSTÖÖ

Päästeseaduse järgi on peamiseks päästeala tööde tegijateks riigi päästeasutused. Päästeasutuse tegevuse põhialuste hulka kuulub peale päästetööde tegemise ka ohtude ennetamine ja päästetööde ennetamine – seega kuulub päästeala ennetustöö Päästeasutuse ülesannete hulka.

Päästeteenistuse arengukavas 2005 - 2009 on sõnastatud päästeteenistuse missioon: Päästeteenistus on turvalise elukeskkonna kujundaja ning operatiivne ja professionaalne abistaja õnnetuse korral. Missioon näeb ette, et päästeteenistus on turvalise elukeskkonna kujundaja, sellest tulenevalt on päästeteenistuse üks põhitegevus õnnetuste ennetamine. Selleks loodi 2006 aastal kõikidesse päästeteenistustesse ennetustöö bürood.

Päästeasutuste ülesandeks on inimeste ja vara turvalisuse tagamine. Peame hea seisma selle eest, et tulekahjudes ja muudes õnnetustes hukkuks ja saaks vigastada võimalikult vähe inimesi ning varaline kaotus tulekahjude ja õnnetuste tagajärjel oleks minimaalne. Kindlasti on päästeasutuste töö edukuse näitajateks tulekahjude ning tules hukkunute ja vigastatute arvu vähenemine (Siseministeeriumi valitsemisala arengukava 2008–2011).

„Esitan veel mõned indikaatorid, mida võiks päästeasutuste eduka töö hindamisel aluseks võtta:

- 1) teadlikkus tulekahjusid ennetada ja tulekahjude puhul käituda;
- 2) tulekahjude põhjustatud varaline kahju;
- 3) teadlikkus hädaabinumbri 112;
- 4) päästeteenistuse usaldusreiting.

Millised neist indikaatoritest iseloomustavad päästeasutuste tegevust kõige paremini, on arutelu küsimus” (Karafin 2008).

1.1 Päästeala ennetustöö olemus

Päästealase ennetustöö eesmärk on kujundada Eestis turvaline elukeskkond, mille elanikud loovad ja väärtustavad ohutust. Ohtudest teadlike ja turvatunnet hindavate inimeste toel soovib päästeteenistus vähendada õnnetuste ja seeläbi hukkunute ning vigastatute hulka, samuti kahandada õnnetuste läbi tekkivate muude kahjude suurust.

Päästealase ennetustöö valdkonna ülesandeks on ohutuma elukeskkonna kujundamine elanikkonna informeerimise ja õpetamise kaudu. Ennetustöö tugineb laiaulatuslikul võrgustikutööl päästeala siht- ja sidusrühmade seas ning selle peamiseks eesmärgiks on õnnetuste esinemissageduste ja raskete tagajärgede vähendamine.

Päästeala ennetustöö (Päästealase ennetustöö strateegia aastani 2011) on jagatud neljaks peamiseks suunaks:

- 1) Esmane käitumine õnnetuse korral hõlmab kodanike toiminguid õnnetuse toimumisest kuni professionaalse abi saabumiseni või ohu likvideerimiseni (abi kutsumine, enda ja teiste abistamine, suurema kahju ärahoidmine jms.). Meetme üldine eesmärk on parandada igapäevaste oskuste ja teadmiste taset käitumaks õigesti õnnetuse korral ning seeläbi vähendada hukkunute ja vigastatute arvu ning kahjude suurust.

Eesmärgiks on:

- * vähendada hukkunud inimeste arvu keskmiselt kolme aastase arvestusperioodi lõikes 10%;
 - * vähendada õnnetustes vigastada saanud inimeste arvu keskmiselt kolme aastase arvestusperioodi lõikes 5%;
 - * vähemalt 95% elanikkonnast teab hädaabinumbrit 112 ning millistel juhtudel ja kuidas kõne sooritada;
 - * kaardistada inimeste oskuste ja teadmiste tase käitumaks õigesti õnnetuse korral ja parandada seda.
- 2) Suund lapsed ja noored käsitleb otseselt neile suunatud meetmeid kui ka laste ja noorte ohutuse ja turvalisuse eest vastutavatele täiskasvanutele suunatud meetmeid, mille mõju on pikaajaliselt avalduv ning tulevikku suunatud. Laste kaudu on võimalik kujundada ka nende vanemate käitumisharjumusi. Meetme üldine eesmärk on kujundada uus põlvkond, kes loob ja väärtustab turvalisust ja ohutut elukeskkonda.

Eesmärgiks on:

- * tuleõnnetustes ei hukku ühtegi last;
- * vähendada vähemalt poole võrra tuleõnnetustes vigastada saanud laste arvu;
- * vähendada vähemalt poole võrra ohtlike esemete ja ainetega vale ümberkäimise tõttu põhjustatud õnnetuste läbi vigastatud laste arvu;

* üldhariduskoolides ja lasteaedades õpetatakse lastele ohutut ja turvalist käitumist ühtsete programmide alusel, eakohaste materjalide abil ja ohutusalaselt kompetentsete õpetajate poolt;

* tuleohutusnõuetele täielikult vastavate õppeasutuste hulk suureneb eelnevaga võrreldes vähemalt 12%.

- 3) Kodude ohutus ja turvalisus - õnnetuste peamine põhjus on inimeste endi hooletus, teisel kohal kütteseadmete hooldamatus ja rikked ning eelnenust tingituna nõgi süttimine suitsulõõris. Meetme üldine eesmärk on vähendada elamute ja eluruumide tulekahjusid ja neis hukkunud ja vigastatud inimeste arvu.

Eesmärgiks on:

* vähendada eluhoonete tulekahjude keskmist arvu kolme aastase arvestusperioodi lõikes vähemalt 15%;

* vähendada eluhoonete tulekahjudes hukkunud inimeste arvu keskmiselt kolme aastase arvestusperioodi lõikes vähemalt 15%;

* vähendada vigastatud inimeste arvu keskmiselt kolme aastase arvestusperioodi lõikes vähemalt 15%;

* vähemalt 75% elamutest ja eluruumidest on kaitstud tulekahju avastamisseadmetega;

* vähemalt 25% elamutest ja eluruumidest on varustatud esmaste tulekustutusvahenditega.

- 4) Koduväline ohutus ja turvalisus – see valdkond käsitleb kõiki ülejäänud probleeme, mis ei ole eelnevate meetmetega hõlmatud (kulupõletamine, tule tegemine looduses, ohtlike esemete või ainetega ümberkäimine jms.), kogu meid ümbritsevat keskkonda. Meetme üldine eesmärk on muuta ümbritsevat keskkonda ohutumaks ja turvalisemaks päästeteenistuse võimaluste piires.

Eesmärgiks on:

* vähendada kulupõlenguid kolme aastase arvestusperioodi lõikes vähemalt 15%;

* kulupõlengute tagajärjel ei hukku ega saa vigastada ükski inimene;

* vähendada metsatulekahjusid keskmiselt kolme aastase arvestusperioodi lõikes vähemalt 15%;

* vähendada ohtlike esemete ja ainetega vale ümberkäimise tõttu põhjustatud õnnetuste

läbi hukkunute arvu kolme aastase arvestusperioodi lõikes vähemalt poole võrra;

* vähendada ohtlike esemete ja ainetega vale ümberkäimise tõttu põhjustatud õnnetuste läbi vigastatute arvu kolme aastase arvestusperioodi lõikes vähemalt 15%;

vähendada üldkasutatavate objektide tuleõnnetusi kolme aastase arvestusperioodi lõikes vähemalt 15%.

Toodud neli suunda on tihedas vastastikus seoses ning tulemuslikkus ühes valdkonnas mõjutab tulemuslikkust ka teistes valdkondades. Nimetatud nelja suuna alla koonduvad käesoleval hetkel inimeste elu ja tervist ohustavad kõige teravamad probleemid päästealal ja ka ennetustöö teravik on suunatud samadele teemadele.

Vastavalt päästeala ennetustöö juhtivatele väärtustele ollakse paindlikud ja tegeletakse pidevalt peamiste probleemide ja ühiskonda mõjutavate trendide seirega ning lahendamist vajavate probleemide muutumisel lisatakse uusi suundi või kujundatakse ümber käesolevad suunad (päästealase ennetustöö strateegia aastani 2011).

1.1.1 Päästeala ennetustöö kujunemine

Ennetustöö prioriteetsuse tagamiseks on sisse viidud muudatused päästeteenistuse arengukavasse, päästeseadusesse, päästeasutuste struktuuriüksuste põhimäärustesse ja ametijuhenditesse, muudeti 2006 aasta eelarve. Struktuurimuudatuste tulemusena on moodustatud ennetustööga tegelevad struktuuriüksused.

Sihiteadlikumaks muutus päästealane ennetustöö 2001. aastal ning tänaseni on seda tehtud peamiselt projektipõhiselt. 2001 aastal alustas Päästeamet ennetustööle suunatud koostööd mittetulundusühendustega. 2005 aastal loodi Päästeametisse ennetustöö büroo, mille põhiülesanne on päästealase ennetustöö koordineerimine. Alates 1 märtsist 2006 on regionaalsetes päästekeskustes ennetustööga tegelevad struktuuriüksused.

Elanikkonna ohutuslase teadlikkuse tõstmiseks on loodud päästeteenistustel põhinev ennetustöövõrgustik, milles osalejate tegevuse tulemusena on vähenenud õnnetusjuhtumite arv, leevenenud õnnetuse tagajärjed ning suurenenud elanikkonna üldine ohuteadlikkus.

Sellise ennetusvõrgustiku loomiseks on tehtud järgmised tegevused;

- 5) 2006. aastaks koostati päästeteenistuse ennetustöö tegevuskava;
- 6) 2007. aastaks töötati välja päästealase ennetustöö korraldamise aluseid sätestavad õigusaktid;

- 7) 2007 aastaks töötati välja ennetustöö planeerimist ja hindamist toetavad teabekogumise ja statistika koostamise põhimõtted;
- 8) Eestis ja välisriikides läbiviidud ennetusalase projektide analüüsi tulemusel töötati välja 2008. aastaks ennetustöös rakendatavad meetodikad ning neid toetavad teabe-ja teavitusmaterjalid;
- 9) 2006.aastal muudeti päästealase ennetustöö koordineerijateks regionaalsed päästeasutused;
- 10) tagati meediakanalite kaudu toimiv regulaarne teavitustöö hoiatamiseks ja juhendamaks elanikkonda seoses võimalike õnnetustega;
- 11) korraldati üleriigilisi teavituskampaniaid;
- 12) 2008. aastal töötati välja koostöös Teadus- ja haridusministeeriumiga süsteemne ohutusalane koolitusprogramm üldhariduskoolidele (Päästealase ennetustöö strateegia aastani 2011).

2005. aastal tekkisid päästeametil võimalused hakata suurendama eelarvet just ennetustöö valdkonnas ning sai selgeks, et tuleõnnetustes hukkunute arv ei vähene pelgalt standardsete tegevustega nagu näiteks tuleohutuse järelevalve abil. Oli aru saadud, et lisaks reageerimisvõimekuse parandamisele ja päästetehnika arendamisele, on oluline murrang just tulesurmade vähendamise osas saavutatud efektiivse ennetustööga. Ja selles vallas on kaks peamist märksõna. Esiteks tehnilised meetmed ehk tegevused, mille läbiviimisel saavutatakse olukord, kus õnnetust lihtsalt ei saa juhtuda. Näiteks keelata kuhugi minek, piirata ohtlikele seadmetele ligipääs ja nii edasi kuni hoiatussiltideni välja.

Teine oluline märksõna on aga inimeste teadlikkuse muutmine, mis on aga juba märksa keerulisem teema. On saanud selgeks, et on vaja muuta inimeste meelsust, et nad tajuks teatud tegevuste ohtlikust. Samas teadlikkuse tõstmine, teadmiste kinnistamine ja selle muutmine teatud automaatseks tegevuse, mis välistavad ohuolukorra tekke, on hirmkeeruline.

Kui seda 2005. aastal arutati, said kokku inimesed, kes tahtsid ennetustööga asju muutma hakata ning kirjutasid esmase tuleohutuse kontseptsiooni. Sellega pandi paika kõik sammud, mida oli vaja teha, et muuta inimeste teadlikust tuleohutuse vallas. Sai selgeks, et esmalt on vaja edasi liikuda lühikeste sammudega, siis astuda pikem samm, sellele järgnevad jälle lühikesed sammud, kusjuures jooksvalt on vaja oma tegevusi analüüsida ja vajadusel korrigeerida.

Tuli paika panna sihtgrupid, kellega ennetustööd alustada. Ühtlasi sai selgeks, et ilma konkreetse eelarveta tõhusat ennetustööd läbi viia on võimatu. Seetõttu sai raha vajadus täpselt ja kindlas

järjekorras lahti kirjutatud, näiteks, et esmalt on vaja vahendeid koolitajate väljaõpetamiseks, siis vabatahtlike kaasamiseks, siis noorte õpetamiseks, siis luua õppefilme ja nii edasi, kuni saavutatakse infoväljas teatav intensiivsus, pressing.

Ennetusalane teave ei tohi olla tilkuv info taustamuusikaks, vaid peab olema piisavalt jõuline, et jõuaks võimalikult paljude Eesti elanikeni.

2007. aasta oli ennetuse jaoks elluärkamise aeg – ennetustöötajaid märgati. Sellel ja ka järgnevatel aastatel said alguse nii mõnedki ennetustöö üleriigilised tegevused. Koostati eluruumide ohutusele suunatud projekt, mille tegevusteks on infopäevad kohalikes omavalitsustes, inimeste individuaalne nõustamine nende kodudes, suitsuandurite soetamine ja paigaldamine toimetulekuraskustes inimestele (Murd 2007).

Kui 2007 aastal alustati ennetustöö üleriigiliste projektidega, siis esimeseks projektiks oli, kodu tuleohutuks”. Päästeala ennetustöö strateegiasse kirjutati sisse päästekomando osalus selles projektis. Päästekomando tasandit kasutati regioonides erinevalt, seetõttu ei kujunenud ühtset üleriigilist komandode kaasamise skeemi.

Konkreetselt päästekomando tasandile suunatud koolitused, Tean tulest, Nublu õpetab, üldhariduskoolide evakuatsiooni läbiviimise koolitus lisandusid 2008 aastal ja 2009 aastal. Need projektid toimusid ühtsetel alustel riigi eri paigus.

2010 aastal alustati päästemeeskonna töötajate koolitusi, mille käigus ennetustöö büroo töötajad korraldavad komandodes õppepäevi, selgitamaks komando töötajatele, mis projektid on ennetustööga seoses plaanis läbi viia ja miks neid projekte tehakse. Samuti selgitatakse komando töötajatele, milline roll on nendel antud projektide läbiviimisel (Ints 2011).

Ennetajate jaoks oli kuldne aasta 2008. aasta, kui päästevaldkonnas kasvasid palgad ning ka ennetustöö eelarve paisus 12,9 miljonini. Siis saabus kätte ka ennetajate kõige aktiivsem periood, kui tehti muuhulgas kaks teemakohast filmi ja korraldati jõuline suitsuandurikampaania.

Siis algas aga majanduslangus ning kuigi 2009. aastal rõhutas päästeameti peadirektor, et kärped ei tohi puudutada kaht valdkonda - kaitseriietust ning ennetustööd - oli tulemus siiski teine ning näiteks ennetuse eelarve langes 5,6 miljoni krooni peale. Üldiselt saadi majanduslangusele eelnevalt teha siiski väga intensiivne kolmeaastane töösükkel ning tänu põhjalikule planeerimisele ei tehtud tööd pimesi.

Päästeamet korraldab pidevalt küsitlusi, kus päritakse erinevate kampaaniate järel inimeste teadlikkuse kohta, et aimu saada, kas ennetajate tegevus on kandnud vilja. Näiteks kui saadi teada, et Virumaal on inimeste teadlikus suitsuanduri vajalikkuse kohta vaid 20-30 protsenti ja

senised tegevused polnud seda olukorda parandanud, muudeti hoobilt taktikat ja suunati kampaaniavahendid kohalikesse, vaid Virumaal levivatesse meediakanalitesse ning see mõjus.

„Päästeamet kontrollib pidevalt küsitlustega oma tegevuse efektiivsust, mis annab võimaluse operatiivselt tegevusi ümber suunata” (Timberg 2010).

1.1.2 Päästeala ennetustöö tegevused

Päästeala ennetustöö tulemuslikkus väljendub elanikkonna teadlikkuses. Elanikkonna teadlikkuse taset hinnatakse igal aastal korraldatava uuringu abil. 2010 aasta uuringu tulemused näitasid, et tuleohutusala teadlikkus on kasvanud venekeelse elanikkonna hulgas, mis oli ka üks 2010 aasta eesmärke.

Samas on elanikkonna teadlikkuse üldtase vähenenud, mida võib ilmselt seostada ennetuse valdkonna eelarve, sh meediakampaaniatele, suunatud eelarve vähenemisega.

Inimeste teadlikkuse tõstmiseks on internetis kättesaadavaks tehtud mitmeid tuleohutusala käsitlevaid juhendmaterjale (www.kodutuleohutuks.ee, www.veeohutus.ee, www.suitsuanduris.ee, www.tulekustuti.ee).

Siseministeriumis valminud Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015 rõhub varasemast enam ohtude ennetamisele ning kodanike kaasamisele turvalisuse tagamisel. Eesti sisemise stabiilsuse kindlustamiseks ning inimeste päästmiseks ja kaitsmiseks on ohtude ennetamine ning kodanike kaasamine palju olulisem karistusõiguslikest meetmetest (Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad).

Ennetustöö büroo peamised tegevusalad:

1. päästeala ennetustöö riikliku tegevuskava ning piirkondlike riskide alusel ennetustöö planeerimine ja koordineerimine;
2. päästkeskuse struktuuriüksuste ennetusalase tegevuse koordineerimine ja nõustamine;
3. ennetustöökäsi vajaliku informatsiooni kogumine ja analüüsimine ning vajalike juhend- ja õppematerjalide ettevalmistamine;
4. tulekahjude tekkepõhjuste analüüsimine ning andmete kasutamine ennetustöö tegevussuundade määramiseks;
5. ennetus- ja teavituskampaaniate korraldamine;
6. ennetustööalase koostöövõrgustiku arendamine ning ennetustööalase koostöö korraldamine teiste asutuste, ettevõtjate ning mittetulundusühingute ja sihtasutustega,

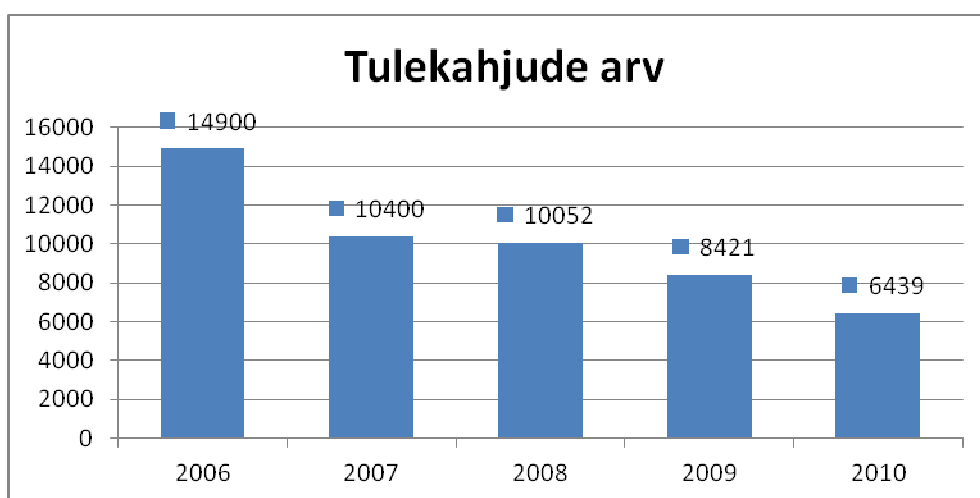
kohalike omavalitsustega ja maavalitsustega;

7. huvialaringide tegevuse koordineerimine;

8. järelevalve teostamine ennetustöö üle regioonis;

Ennetustöö üheks suunaks on tulekahjude arvukuse vähenemine ja tules hukkunute arvukuse vähendamine.

Tulekahjude arv on viimasel aastal oluliselt vähenenud – 2006 aastal toimus 14900 tulekahju, 2007 aastal 10400, 2008 aastal oli tulekahjude arv 10052, 2009 aastal vähenes tulekahjude arv 8421-ni ja 2010 aastal oli tulekahjude arvuks 6439 (joonis 1).



Joonis 1. Tulekahjude arvu vähenemine
(allikas: Eesti Turvalisuspoliitika põhisuunad)

Tulekahjude üldarvu niivõrd suur langus on väga hea tulemus. Langenud on nii metsa-, maastiku- kui ka hoonetulekahjude arv.

Tulekahjude arv on viimastel aastatel oluliselt vähenenud, sellele on kaasa aidanud nii tuleohutusala ennetustöö, elanikkonna ohutusala teadlikkuse kasv aga ka järelevalve tõhustamine.

2010 aastal vähenes eelarve ja seetõttu oli tuleohutuse tagamisel peamiseks eesmärgiks hoida juba saavutatud tuleohutuse taset, sh hoida tulekahju tagajärjel hukkunute ja vigastatute arv stabiilsena.

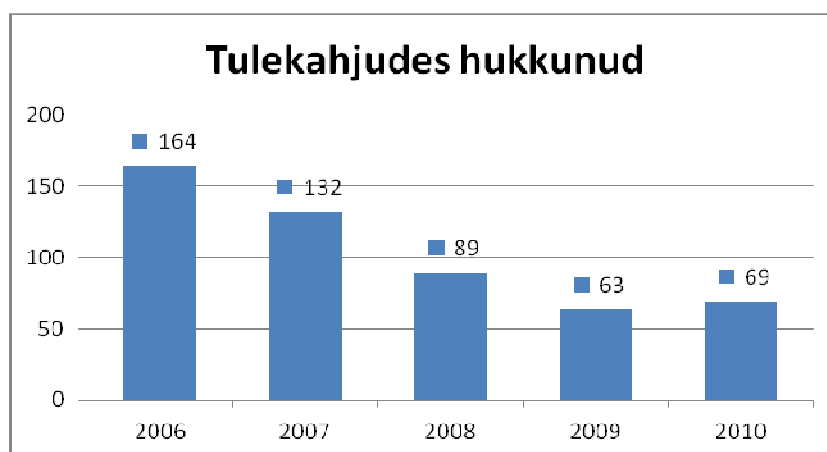
2010 aastal jätkati ennetustööga, varasemast vähem korraldati meediakampaaniaid, samuti ei olnud eelarves vahendeid ennetusfilmide jms väljatöötamiseks.

Senisest rohkem tulebki tähelepanu pöörata juhtumitele, mida tavapärase ennetustööga ei ole suudetud vähendada. Näiteks ei ole ennetustöö olnud tõhus hooletust suitsetamisest alguse saanud tulesurmade vähendamiseks.

Eestis on sigaretist alguse saanud tulekahjudes hukkunud 2010 aastal 31 inimest. Austraalias oli see number 2008 aastal ainult 14. See tähendab, et hooletu suitsetamine on Eestis suur probleem.

Seetõttu on Eesti jaoks ka oluline Euroopa Komisjoni plaan kehtestada 2011 aasta lõpuks Euroopa Liidus sigarettide tuleohutusnõuded, mis tähendab, et kasutusele võetakse n-ö kiirelt kustuvad sigaretid.

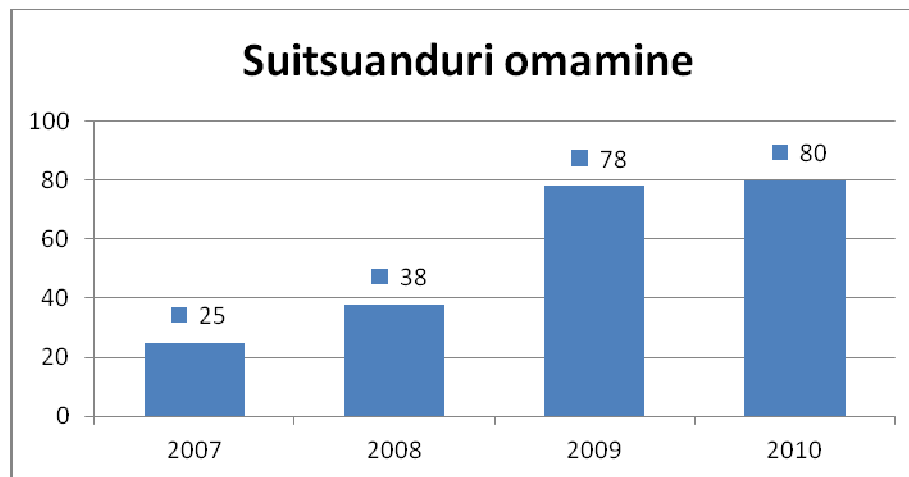
Järgneval joonisel (joonis 2) on välja toodud tulekahjudes hukkunute arv aastatel 2006 – 2010.



Joonis 2. Tulekahjudes hukkunute arv 2006-2010
(allikas: Eesti Turvalisuspoliitika põhisuunad)

Suitsuandur muutus eluruumides kohustuslikuks alates 01.07.2009 ning viimaste uuringute järgi oli suitsuandur olemas 80% eluruumides. Aasta varem oli vastav näitaja 78%, 2007 aastal aga kõigest 25% (joonis 3).

Sellepärast viidi 2010 aasta novembris läbi teavituskampaania eelkõige suitsuanduri kontrollimise vajalikkuse meeldetuletamisele.



Joonis 3. Suitsuanduri omanike % elanikkonnast
(allikas: Eesti Turvalisuspoliitika põhisuunad).

Tuleohutuse suurendamisel pöörati enam tähelepanu hoolekandeesutustele, sest seal võivad tulekahju tagajärjed olla väga traagilised. Ennetustöö ja järelevalve käigus teavitatakse hoolekandeesutuse personali tuleohutusosalastest riskidest ning seda teavitustööd tehakse ka edaspidi.

Jätakuvalt oli 2010 aastal tähelepanu all koolide tuleohutusosalane olukord. Haridusasutuste tuleohutusosalane olukord on paranenud, kuid sellega tuleb tegeleda edaspidigi ja järjepidevalt (Eesti Turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015).

1.2 Ennetustöö Ida-Eesti Päästkeskuses

Ennetustöö büroo peamine ülesanne on kujundada inimestes enesealalhoiu tunnet, tõsta enese ja lähedaste ohutusosalast teadlikkust. Oluline on samuti, et nii lapsed, kui täiskasvanud oleks informeeritumad tule ohtlikkusest, saaksid juurde elektriseadmete ohutu kasutamise oskusi ning oskaksid õigesti käituda tulekaju korral.

Ennetustöö büroo tegevus on suunatud lastele, täiskasvanutele ning eakatele inimestele.

Sihiteadlik tegevus päästeala ennetustöö valdkonnas Lääne-Virumaal sai alguse 2005. aasta septembris vastava spetsialisti ametikoha loomisega. Ida-Virumaal enne regionaalsete päästkeskuste loomist päästeala ennetustööga ei tegeletud.

Seisuga 16.november 2010 on Ida-Eesti Päästkeskuses ennetustöö büroo struktuuri järgi viis töökohta (Ennetustöö büroo põhimäärus, Ida-Eesti Päästkeskuse direktori 30.06.10 käskkiri nr 36).

1.2.1 Ida-Eesti Päästkeskuse ennetustöö büroo tegevused

Ida-Eesti ennetustöö büroo põhiülesanded ja kohustused põhimääruse järgi on :

- büroo korraldab, planeerib ja teostab ennetustööd regiooni kõigis päästeala tegevusvaldkondades;
- teeb regioonis ennetusalast koostööd teiste asutuste ning mittetulundusühingute ja sihtasutustega;
- nõustab maavalitsusi, kohalikke omavalitsusi ja maakonna päästeasutusi ennetusalastes küsimustes;
- teostab järelvalvet ennetustöö alal regioonis ja hindab töö tulemuslikkust;
- kogub, analüüsib ja edastab ennetustöö alast statistikat;
- planeerib ennetustöölaseid koolitusi;
- koostab ennetustöö valdkonna eelarve ning otsib projektidele kaasfinantseerimist erinevatest fondidest ja projektikonkurssidelt;
- koostab ennetustöölaseid projekte ning analüüsib nende võimalikku tulemuslikkust;
- analüüsib õnnetusi ning planeerib pikaajalist ennetustööd;
- osaleb ja teeb ettepanekuid ennetusalase avalikkuse teavitamise planeerimise osas (Ennetustöö büroo põhimäärus, Ida-Eesti Päästkeskuse direktori 30.06.10 käskkiri nr 36).

Ennetustööd peab toetama ka päästeasutuste organisatsioonikultuur, mida tuleks arendada pigem ennetavast põhimõttest lähtuvaks. Üheks kriitilise tähtsusega edufaktoriks on töö planeerimiseks ja tulemuslikkuse hindamiseks vajalikud lähteandmed. Siiani kasutusel olev päästealase statistika formaat ei vasta ennetustöö vajadustele.

Kavandada ja läbi viia tuleb ühiskonna hoiakuid ning ootusi välja selgitavaid uuringuid, milleks siiani pole kahjuks vahendeid eelarves ette nähtud. Välja tuleb töötada ennetustöö standardid, tagada vahendid ja kujundada hästi motiveeritud professionaalne meeskond.

Pidevalt tuleb täiendada ka koostööpartnerite, kelleks on kohalikud omavalitsused, eraettevõtted, mittetulundusühendused ja meedia, võimaluste ringi (Päästeala ennetustöö strateegia aastani 2011).

Ida-Eesti Päästkeskuse ennetusbüroo viib läbi tule- ja veeohutusosalast selgitustööd Lääne- ja Ida-Virumaa elanikkonna seas. Meie spetsialistid selgitavad inimestele, kuivõrd oluline on hoolitseda oma turvalisuse eest!

Igapäevaselt ümbritseb meid hulgaliselt ohte, eriti juhul, kui inimesed suhtuvad hooletult eluliselt tähtsate reeglite täitmisesse. Muidugi, mitte keegi meist ei ole kaitstud õnnetuste eest. Kuid hoiatatud inimene võib kõiki neid ebameeldivusi vältida, teades ette, mis võib vastavas olukorras juhtuda ning mida õnnetuse ärahoidmiseks ette võtta (ennetustöö 2010).

1.2.2 Ennetustöö büroo koostööpartnerid

Päästeala ennetustöö sihtgruppide ja koostööpartnerite nõustamine on teenus, mille käigus nõustatakse päästeala ennetustöö sihtgruppe ja koostööpartnereid individuaalselt, tagamaks vastava sihtrühma teadlikkuse taseme päästealal prioriteetsetel teemadel.

Nõustamisteenuse sisu ja teemad on muutuvad ajas ja need valitakse vastavalt päästeala ennetustöö sihtgruppide vajadustele ning Päästeameti tulekahjude statistikale.

Igal individuaalsel nõustamisel kogutakse nõustatavalt andmeid eesmärgiga selgitada välja riskid nõustatava piirkonnas ja pakutakse võimalusel lahendusi probleemi kõrvaldamiseks.

Ühiskonna funktsioneerimiseks on vaja hästi toimivaid ja elujõulisi institutsioone. Need tagavad stabiilsuse ja arengu. Riigi üheks olulisemaks ülesandeks on tagada turvalisus.

Eestis on jõutud arusaamisele, et inimeste ja nende vara turvalisuse suurendamiseks ei piisa vaid siseministeriumi tegevusest, vaid see eeldab ka teiste valitsusasutuste, kohalike omavalitsuste, mittetulundusühingute ja erasektori kaasamist.

Eesti ei ole rikas riik, et selle organisatsioonid, mis on omavahel seotud ja mõjutavad üksteist, võiksid raisata ressursse rivaalitsemisele. Edu võti on koostöös ja efektiivses juhtimises, kuid selle saavutamiseks on vaja ka selget ettekujutust, mida me tahame ja millised on meie võimalused eesmärgini jõuda.

Igäihe vastutus tähendab inimese enda vastutust ja kohustust seadusekuuleka käitumisega enda ja oma lähedaste ohutust ja turvalisust suurendada. Ka ametiisikud peavad oma otsustes arvestama, kuidas nende tehtavad otsused ja rakendatavad meetmed mõjutavad turvatunnet ja turvalisust.

Ennetus saab alguse iga inimese teadlikkusest planeerida oma elukorraldus selliselt, et tõenäosus ohuolukodadesse sattuda on viidud miinimumini. Sotsiaalsed ennetusmeetmed on turvalisuse tagamisel enamasti odavamad ja tulemuslikumad kui olustikulised ennetusmeetmed. Heaks näiteks on suitsuanduri kampaania, tänu millele on vähenenud tulekahjudes hukkunute arv (Tark 2009).

Ennetustöö puhul on tähtis pidevalt täiendada koostööpartnerite ringi. Selleks tuleb leida võimalusi kohalike omavalitsuste osaluse suurendamiseks, leida võimalusi erakapitali osaluse suurendamiseks, tagades selleks kindlad ja läbipaistvad koostöövormid.

Tähtis on tunnustada koostööpartnereid, kes on tähelepanuväärselt osalenud ennetustöös (päästealase ennetustöö strateegia aastani 2011).

Peamiste partneritena nähakse kohalikke omavalitsusi, aga ka vabatahtlikke tuletõrjeühinguid ja muid turvalisusega tegelevaid asutusi.

Kohalike omavalitsustega tehakse koostööd nii asumite tuleohutusnõuetele vastavaks kavandamiseks, objektide ehitamise käigus tuleohutusnõuetele vastavuse kontrolliks kui ka mittesihhipäraselt kasutatavate hoonete omanike korralekutsumiseks, objektide sulgemiseks või neil ilmnevate puuduste likvideerimiseks.

Kohalikes omavalitsustes eristuvad eraldi sihtrühmana vallajuhid ja sotsiaaltöötajad. Hea koostöö vallajuhtidega tagab paremad võimalused kohaliku omavalitsuse asutuste (eriti koolide) tuleohutusettekirjutuste täitmiseks. Koostöö sotsiaaltöötajatega tagab jõudmise riskirühmadeni, nagu vanurid või puuetega inimesed.

Aktiivsete partnerite olemasolu avab päästekeskustele uusi võimalusi tulekahjude ärahoidmiseks. Mida rohkem koostöösuhteid, seda mitmekülsem on ennetustöö.

Päästekeskuste ülesanneteks on kohaliku tasandi koostöö korraldamine; läbirääkimised kohalike omavalitsustega; kohaliku tasandi koostööpartnerite kaasamine; tuleohutuslaste infopäevade läbiviimine; inimeste individuaalne nõustamine nende kodudes; kodude tuleohutuslaste olukorra kaardistamine ja andmete kogumine; kokkulepete sõlmimine meediakampaaniate kohalike kanalitega.

Aktiivse partneri olemasolu avab päästekeskustele uusi võimalusi tulekahjude ärahoidmiseks. Seal, kus on rohkem koostöösuhteid on ennetustöö mitmekülsem ning tulemuslikum. Vajalik on päästekeskuste algatus nende suhete loomisel ja hoidmisel.

Tugevate partnerlussuhete tekkimiseks ja säilitamiseks kogukonnas peab partner jagama päästekeskuste arusaamu, olema usaldusväärne ja koostöö või partneri tegevus peab osutama tulemuslikuks (päästealase ennetustöö strateegia aastani 2011).

1.2.3 Ennetustöö büroo ja komandode koostöö

Ohutu käitumise elustiiliks kujundamisel on esmatähtis keskenduda ühiskonna noorimatele liikmetele. Kuna mõtteviise ja hoiakuid on kergem kujundada kui muuta, siis on suur osa päästeala ennetustööst suunatud just lastele.

Ida-Eesti Päästkeskuse ennetustöö büroo koostöös komandodega viib alates 2008 aastast läbi päästeala ennetustöö projekti „Tean tulest“ - lapsed komandos õppimas. Antud projekti raames on kõigil Ida- ja Lääne-Virumaa 1.-3.klasside õpilastel võimalus külastada piirkonnas üheksat päästekomandot: Rakveres, Tapal, Kohtla-Järvel, Kiviõlis, Iisakus, Jõhvis, Sillamäel, Narva Jõesuus ning Narva Kreenholmi ja Narva Päästekomandot. Nimetatud komandodes on spetsiaalselt sisustatud ruum, milles viiakse praktiliste vahenditega läbi näitlik tuleohutusosalane õppetund.

Õppetunnis näidatakse lastele, millised ohuolukorrad võivad meie igapäevaelus ette tulla. Koos lastega mängitakse läbi tulekahjude peamised tekkepõhjused. Näiteks situatsioonidega selgitatakse, mis võib juhtuda, kui süüdatud tikk kukub põlevmaterjalile, kui küttekoldel on praod, või kui pliidil on kõrbema läinud toit.

Lapsed saavad teadmisi ka kolme peamise kodukaitsja – suitsuanduri, tulekustutusteki ja tulekustuti vajalikkusest ja kasutamisest. Samuti tutvustavad päästekomando töötajad lastele päästjate eririietust ja tehnikat.

Lisaks tuleohutusosalastele teadmiste harjutatakse komandodes seda, kuidas õigesti käituda õnnetuse korral, kuidas valida hädaabinumbrit ning kuidas suhelda päästekorraldajaga.

Projekt „Tean tulest“ sai alguse 2008 aastal. Esimesel aastal läbis koolituse Ida-Eesti Päästkeskuse piirkonnas kolmes komandos (Rakvere, Jõhvi, Narva) 1581 last 108 klassist ja 30 koolist. Lääne-Virumaalt osales 19 ja Ida-Virumaalt 11 kooli.

2010 aastal läbis tuleohutusosalase koolituse Ida-Eesti Päästkeskuse piirkonnas 1995 last 82 klassist ja 46 koolist. Lääne-Virumaalt osales 14 kooli ja Ida-Virumaalt 32 kooli.

Teine projekt „Nublu aitab“, millest võtavad aktiivselt osa päästekomando töötajad, on mõeldud 6-7 aastastele lastele – seega lasteaia viimasele rühmale. Ka see projekt sai alguse 2008 aastal. Projekti raames külastavad päästjad päästeautoga lasteaedu, kaasas ennetuskohver, mis sisaldab erinevaid praktilisi vahendeid tuleohutuse teemade tutvustamiseks.

Päästjad tutvustavad lastele tulekahju tekkepõhjuseid (elekter, lahtine tuli), juhivad tähelepanu kergesti süttivatele materjalidele, räägivad lahtise tule ohtudest (tikud, küünlad) ning sellest,

kuidas töötab suitsuandur ja kuhu see paigaldada. Selgeks saab, kuidas tulekahju korral nii kodus kui lasteaia ruumist lahkuda ja kuidas helistada hädaabinumbri 112 häirekeskusesse.

Projekti üks eesmärk on lastele päästja väljanägemise tutvustamine. Tööriietes, kiivri ja hingamisaparaadiga päästja võib väikelapses tõsiselt hirmu tekitada. Seetõttu on oluline, et laps teaks, et „kole maskis olevus“ on talle appi tulnud ning et riiete ja varustuse all on tavaline inimene.

Projekti koordineerib Ida-Eesti Päästkeskuse ennetustöö büroo, läbiviijad on päästjad lasteaia piirkonna komandost, kusjuures lapsi ei õpeta ainult päästjad, vaid ettevõtmisele on kaasatud kogu komando, sealhulgas komandopealik, meeskonnavanemad ja rühmapealikud. Ja nii on projekt põnev väljakutse igapäevaselt operatiivtööga tegelevatele päästjatele, kelle õpetussõnu lapsed väga tõsiselt võtavad ja huviga kuulavad.

Lisaks käimasolevatele projektidele korraldatakse info- ja ohutuspäevi, kus teavitatakse elanikkonda esmaste tulekustutusvahendite omamise vajalikkusest, samuti suitsuanduri vajalikkusest. Räägitakse kodude tuleohutusest, veeohutusest ja häirekeskusele õnnetusteade andmisest (Ida-Eesti Päästkeskus).

1.2.4 Motivatsioon ennetustööga tegelemiseks

Päästeala missioon on arendada turvalist elukeskkonda. Sealjuures on tänasel päeval eriti kriitilise tähendusega meetmed, mis aitavad vähendada õnnetuse arvu ja neist põhjustatud kahjusid. Selle missiooni elluviimiseks on üheks tähtsamaks tegevuseks päästeala ennetustöö. Selleks, et iga päästevaldkonna töötaja pühendaks oma aega ja teadmisi turvalisema elukeskkonna loomise nimel, peab töötaja olema selleks piisavalt motiveeritud.

„Motivatsioon on inimese sisemised ajendid, põhjused ja jõud, mis mõjutavad inimese tegevust. Motivatsiooni võib jagada kaheks - väline motivatsioon on seotud „käegakatsutava“ tasuga: palk, turvalisus, töökeskkond ja töötingimused.

Sisemine motivatsioon on ennekõike seotud sellega, et inimesele meeldib töö, mida ta teeb. Olulised on ka psühholoogilised tasud: võimalus kasutada oma võimeid, panna ennast proovile, saada tunnustust“ (Virovere, Alas, Liigand 2005: 59).

Kellegi motiveerimine eeldab ka, et sina ise oled motiveeritud. Iseenda motiveerimise oskus on see, mis sunnib edukat inimest veelgi rohkem saavutama, tõukab tagant allasurutuid ennast ise üles töötama ja edendab meie kõigi arengut (Landsberg 2003:12,185).

Motivatsioon on inimese sisemised ajendid, põhjused ja jõud, mis panevad inimese tegutsema (Alas 2004: 122).

Üldiselt võib töises tegevuses vaadelda kolme motivatsiooniallikat:

1. Töö eest saadav tasu, mille hulka kuuluvad otsesed ja kaudsed tasud ja kõik, mis sellega kaasneb;
2. Töökeskkond, mis koosneb füüsilisest keskkonnast ja suhtlemisest ning suhetest töökohal;
3. Töö ise, selle sisu ja kuivõrd töö võimaldab eneseteostust, enesest lugupidamist ning arenemisvõimalusi.

Motiveerimiseks tuleks leida tee, mis on nende kolme sobiv vahekord iga inimese jaoks, sest üks võib kompenseerida teise puudumist (Vadi 2001:91).

Motivatsioon huvitub sellest, miks inimesed teevad või hoiduvad tegemast midagi. Motivatsioon on vajadus või ajav jõud inimese sees (Cole 1993: 27).

Päästeala ennetustöö eesmärgi tuleb ellu viia reeglina teiste inimeste ja organisatsioonidega koos ning nii enese kui teiste inimeste vajaduste rahuldamiseks. Sellest lähtuvalt on vajalikud vastaval ametikohal töötamiseks ning tulemuslikuks meeskonnatööks sotsiaalsed oskused.

Sotsiaalsete oskuste all mõeldakse inimestevahelise vastastikuse mõjuga seotud valmisolekuid nagu suhtlemisoskus, koostöövõime, iseseisvus, oskus olukordi hinnata ja otsuseid langetada jms. Taolisi valmisolekuid käsitatakse Eesti haridusalastes õigusaktides ametialaste oskustena.

Tööoskuste analüüsid paigutatakse sotsiaalsed oskused sageli tootlike kvalifikatsioonide hulka, millega rõhutatakse nende oskuste olulisust töö tulemuslikkuse mõjutegurina.

Inimeste baasoskuste grupe on kolm: tehniline, sotsiaalne ja kontseptuaalne oskus. Baasoskusi on nimetatud R.L.Dafti järgi tehnilisteks, suhtlus- ja kontseptuaalseteks oskusteks (Alas 2004: 16) ja D. Katzi järgi võimeteks: tehnilised võimed, võime töötada inimestega ja kontseptuaalsed võimed (Kotkas 2001: 17).

2 UURIMUSE VALIM JA MEETODID

Lõputöö teema on „Ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö arendamise võimalused Ida-Eesti Päästkeskuse näitel. Töö eesmärk on analüüsida ennetustöö büroo ja komandode vahelist koostööd ning saadud tulemustest teha ettepanekuid koostöö arendamiseks ja vajadusel parandamiseks.

Eesmärgi täitmiseks püstitati järgmised uurimisülesanded:

- 1) välja tuua ennetustöö teoreetilised lähtekohad;
- 2) koostada küsimustik ja viia läbi poolstruktureeritud intervjuu juhtkonna ja ennetustöö büroo töötajate ning komandode töötajate seas;
- 3) analüüsida saadud andmeid, teha järeldusi ja ettepanekuid ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö parandamiseks.

Autor püstitab hüpoteesi, et ennetustöö tulemuslikkust on võimalik suurendada ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö tulemusena.

Kuna autori arvates on komandod ennetustöö büroo autoriteetsem, ressursirohkeim ja mõjukaim koostööpartner, kellega koostöö toimib aga see koostöö tuleb võimalikult efektiivseks muuta.

Uurimus viidi läbi 2010 - 2011 aasta talvel. Uurimistöö läbiviimisel kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit. Kvalitatiivsete uuringute täpne defineerimine on keerukas ning kirjanduses võib kohata mitmesuguseid määratlusi (Laherand 2008: 15).

Kvalitatiivne uurimistöö on üldine sotsiaal- ja käitumisteadustes, kus tahetakse mõista inimese käitumist ja tegevusi. See meetod on üsna sobiv organisatsioonide, rühmade ja üksikisikute uurimiseks.

Andmekogumismeetodina kasutati poolstruktureeritud intervjuud. Küsimustik, kus küsimused on ette määratud, kuid vastajad võivad kasutada oma sõnu ja viisi vastamiseks, on poolstruktureeritud küsimustik, mida kasutatakse ankeedis või intervjuus (Ghauri, Gronhaug 2004: 98,104).

Informatsiooni tööst ja töötajast võib küsida kahel viisil, kas küsimustike või intervjuude abil. Intervjuud on põhjalikumad ja annavad rohkem informatsiooni (Amstrong 1993: 393).

Intervjuu küsimustikud koostati eraldi ennetustöö büroo töötajatele ja päästekeskuse juhtkonnale (lisa 2) ning komandodes töötavatele inimestele (komandopealikud, meeskonnavanemad ja päästjad) (lisa 1).

Ennetustöö büroo poolt valis autor vastajateks inimesed, kes on osalenud erinevate päästealaste ennetusprojektide planeerimisel ja elluviimisel ning neid võib nimetada selle valdkonna spetsialistideks.

Valimiks valitud eksperdid oskavad autori arvates hinnata oma kogemuste põhjal ennetustöö büroo ja komandode vahelist koostööd ning omavad arvamusi, kuidas parandada ja arendada ennetustöö büroo ja komandode vahelist koostööd.

Intervjueeritavate arv kokku on 21. Ennetustöö büroost intervjueeritakse 4 inimest, juhtkonnast vastab küsimustele 5 inimest, komandopealikke 4 (valiku valim: üks suurt komando Ida-Virumaalt ja teine Lääne-Virumaalt), meeskonnavanemaid 4 (kaks meeskonnavanemat Ida-Virumaalt ja kaks meeskonnavanemat Lääne-Virumaalt), päästjaid 4 intervjueeritavat (kaks päästjat Ida-Virumaalt ja kaks päästjat Lääne-Virumaalt).

3 UURIMISTULEMUSED JA ANALÜÜS

Käesoleva uuringu eesmärk oli Ida-Eesti Päästkeskuse ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö analüüsimine ja edasiste arendamisvõimaluste väljaselgitamine.

Käesoleva uuringu läbiviimiseks on kasutatud kvalitatiivset uurimismeetodit. Andmekogumismeetodina kasutati poolstruktureeritud intervjuud.

Intervjuu küsimustikud koostati eraldi ennetustöö büroo töötajatele ja päästkeskuse juhtkonnale ning komandodes töötavatele inimestele.

Intervjueeritavate nimekirja koostamisel võeti aluseks see, et intervjueeritavad oleksid nii juhtkonnast, ennetustöö büroost ja komandodest.

Uuring kestis 2010 aasta detsembri keskpaigast kuni 2011 aasta veebruari alguseni. Intervjuu küsimustikule vastas 21 Ida-Eesti Päästkeskuse töötajat.

Koostöö uurimiseks keskenduti järgmistele olulistele valdkondadele:

- peamised probleemid koostöös
- poolte rahulolu koostöö osas
- koostöö tulemused
- edasised plaanid

Küsimustik koosneb kolmest osast – esimeses osas anti hinnang ennetustöö hetkeolukorrast nii juhtkonna, ennetustöö büroo töötajate kui ka päästekomandode töötajate arvates. Teine osa intervjuust puudutas motivatsiooni. Kolmandas osas paluti teha ettepanekuid koostöö efektiivsemaks muutmiseks.

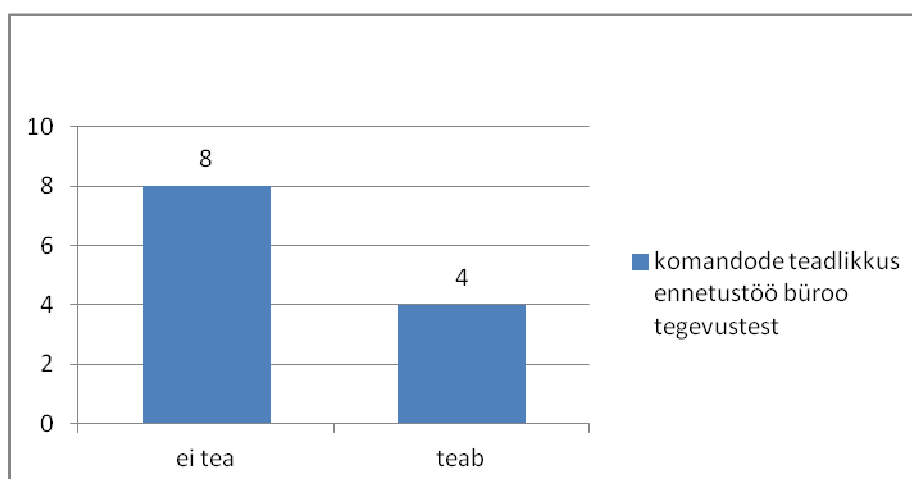
Töö autor analüüsis intervjuu küsimustiku vastuseid iseseisvalt kasutades kombineeritud andmeanalüüsi meetodit st nii kvalitatiivset ja kvantitatiivset meetodit ning koostas analüüsi põhjal erinevad tabelid ja joonised, tuues välja vastuste protsentuaalsed jaotused. Omapoolsed märkused ning ettepanekud esitas autor vaid juhtkonnale vastavalt eelnevale kokkuleppele.

3.1 Analüüs päästekomando töötajate intervjuu vastustel

Päästekomandodest vastas intervjuu küsimustele kokku 12 inimest. Autor pidas vajalikuks teha analüüs eraldi nii komandode töötajate vastuste põhjal kui ka ennetustöö büroo töötajate ja juhtkonna vastuste põhjal. Analüüs koostati eraldi, kuna ka intervjuu küsimustikud on koostatud eraldi ja autori arvates erinevad vaated ja teadmised juhtkonna ja ennetustöö büroo ning päästekomando töötajate vahel.

Intervjuu küsimused jaotati kolme blokki, millest esimene blokk puudutas päästealase ennetustöö hetkeolukorda.

Intervjuu küsimustele vastas kokku 12 päästekomandode töötajat, nendest 8 vastajat ei olnud teadlikud ennetustöö büroo tegevustest. Seda iseloomustab järgnev joonis.



Joonis 4. Komandode teadlikkus ennetustöö büroo tegevustest

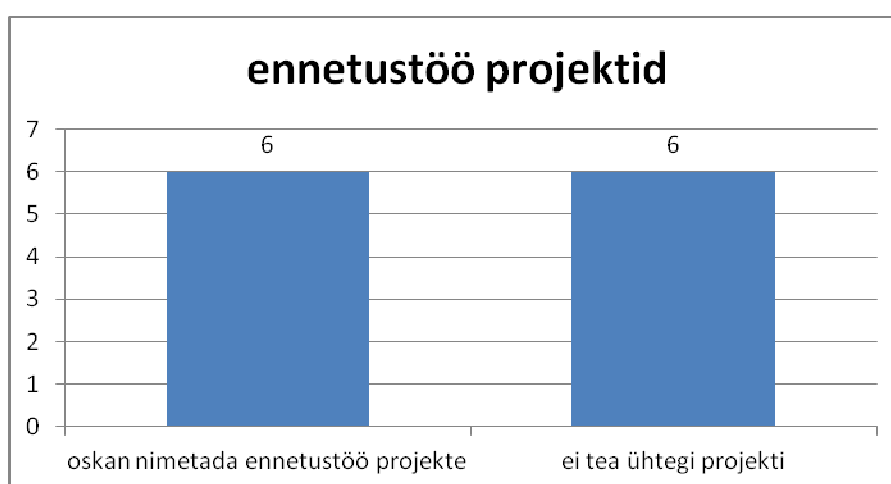
Lisaküsimusena soovis autor välja selgitada, milline oli vastaja arvamus päästeala ennetustöö üldise eesmärgi kohta. Enamus vastanutest pakkus, et eesmärk on vähendada tulekahjusid ja seeläbi tules hukkunute arvu.

Tegevustena märgiti inimeste õpetamist, nõustamist ja koolitamist. Üks komandopealik arvas, et ennetustöö eesmärk ei ole ainult anda infot nooremale põlvkonnale, ka vanema põlvkonna jaoks on see oluline – kordamine on tarkuse ema. Nooremate puhul on eriti tähtis see, et nad õpivad seda, tulevikus annavad oma teadmised ise edasi.

Järgmisena paluti vastajatel nimetada ennetustöö projektid või tegevused, mis puudutavad otseselt nende tööd ja millistega neist nad on kokku puutunud.

Vastanutest 8 (50%) ei osanud öelda ennetustöö projektide nimetusi, ka mitte selliseid, millega nad ise tegelenud on. Projektidest olid teadlikud vaid komandode pealikud ja kaks aktiivsemalt ennetustööga tegelevat meeskonnavanemat. Üks komandopealik oskas nimetada kõik projektid, oli osalenud kõigis projektides ka ise. Uute projektide puhul teeb ta endale kõigepealt oma tegevused selgeks, vajadusel küsib infot ennetustöö büroo töötajatelt.

Alljärgnev joonis näitab komandodes töötavate inimeste teadlikkust ennetustöö projektidest.



Joonis 5. Päästekomando töötajate teadlikkus ennetustöö projektidest.

Lisaküsimusena küsis autor, mis annaks komandos töötavate inimeste arvates teha, et oleks vähem tulekahjusid. Enamus (80%) vastajatest arvas, et tuleb tõhustada ennetustegevust ja selgitustööd elanike hulgas. Oli ka arvamusi, et sinna ei saa midagi teha, õnnetusi ikka juhtub. Üks vastaja ei osanud sellele küsimusele peale midagi öelda.

Kolmas intervjuu küsimus, mis puudutas ennetustöö hetkeolukorda, sisaldas hinnanguid päästetöötajate oskuste ja teadmiste kohta. Vastajatel paluti hinnata oma praegusi teadmisi ja oskusi ennetustööga tegelemiseks.

Vastustest selgus, et oma teadmisi ja oskusi ennetustööga tegelemiseks hindasid kõrgelt vaid komandopealikud ja pooled meeskonnavanemad. Nad olid kindlad, et tuleksid praeguste oskuste ja teadmiste korral toime ennetustegevusega.

See teeb vastanutest 50%, mis on iseenesest hea näitaja, kuid see protsent on kõrge just tänu

meeskonnavanemate ja komandopealike oskuste ja teadmiste analüüsi tulemusele.

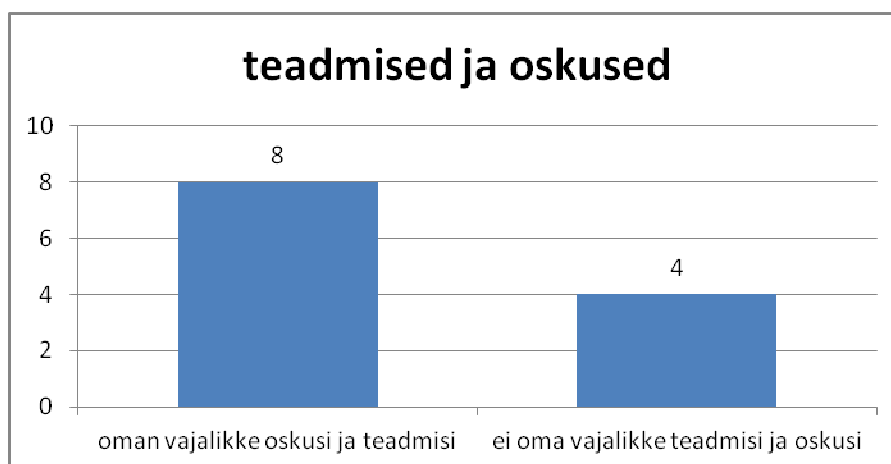
Kaks meeskonnavanemat vastasid, et nad küll saaksid hakkama ennetustegevusega, kuid vajaksid juurde õppimist.

Päästjad arvasid, et nende teadmised ja oskused ei ole piisavad antud valdkonnaga tegelemiseks. Samuti väideti, et ei ole kogemusi ja selleks tööks on selle ala spetsialistid, see tähendab ennetustöö büroo töötajad.

Osa päästjaid vastas, et see ei ole nende töö ja neil ei ole vaja sellega tegeleda. Vastused näitavad ilmekalt, et komandodes töötab inimesi kes ei ole päästeala ennetustöö põhimõtetest ja väärtustest päriselt aru saanud ega ei mõista, et ka nemad võiksid ja saaksid ennetustöö tõhustamiseks oma panuse anda.

Küsimusele, milliseid oskusi ja teadmisi tuleks arendada ennetustööga tegelemiseks, ei osanud päästjad vastata. Millised oskused ja teadmised vajavad arendamist juhtkonna arvates, on välja toodud järgmises analüüsi osas juhtkonna vastuste analüüsimisel.

Alljärgnev joonis iseloomustab päästekomando töötajate oskusi ja teadmisi ennetustööga tegelemiseks.



Joonis 6. Päästekomando töötajate oskused ja teadmised

Komandopealiked ja meeskonnavanemad tõid välja päästjate oskuste ja teadmiste puudumise põhjusena peamiselt enesemotivatsiooni puudumise antud asjaga tegelemiseks. Komandopealike ja meeskonnavanemate arvates puudub päästjatel motivatsioon tegeleda ennetustööga ka tööajal.

Teine blokk intervjuu küsimustest sisaldas päästetöötajate motivatsiooni puudutavaid küsimusi. Esimese küsimusega paluti päästetöötajatel hinnata, missugune roll on nende arvates päästjal ennetustöös ja kui tähtis see roll on.

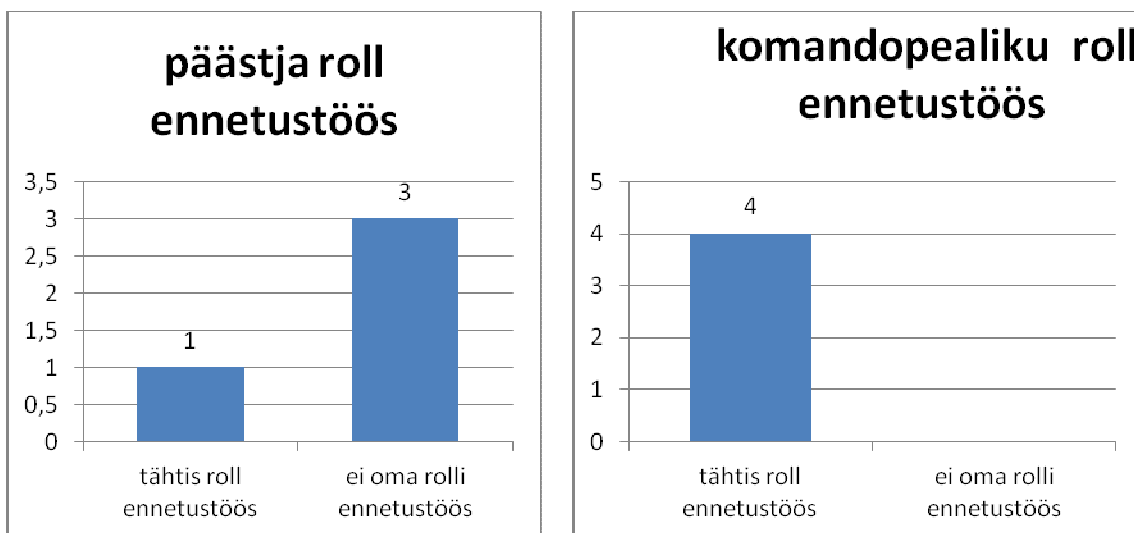
Küsitluse vastusest selgus, et kõige kõrgemalt hindavad oma rolli ja peavad seda väga tähtsaks komandopealikud.

Meeskonnavanematest kaks (50%) olid samal arvamusel komandopealikega. Kaks meeskonnavanemat ei pidanud seda väga tähtsaks ja ei osanud oma rolli ennetustöös hinnata.

Päästjad enamuses ei osanud täpselt vastata, milline on nende roll ennetustöös, siit järelduvalt ei pidanud nad seda ka eriti tähtsaks. Vaid üks päästja vastanutest arvas, et päästja roll ennetustöös on tähtis.

Alljärgnevalt toob autor välja kaks vastastikku asetsevat joonist, mis näitavad komandode pealike ja päästjate arvamust oma rollist ennetustöös. Jooniselt näeme, et ennetustööd osakavad tähtsustada ja nagu eelnevalt selgus, et ka ennetustöö eesmärke oskavad nimetada komandopealikud.

Päästjad ei ole antud teemaga kuigi hästi kursis ja ei tähtsusta oma rolli ennetustöös.



Joonis 7. Päästjate ja komandopealike roll ennetustöös

Teine küsimus motivatsiooni puudutavas blokkis oli selline, kus päästekomando töötajad pidid avaldama arvamust selle kohta, kas ennetustööga tegelemine aitab näiteks populariseerida

päästja elukutset elanikkonna seas ja luua päästjatest uut mainet, kui ennetajatest. Autor tahtis selle küsimusega teada, kas oma töö populariseerimine on päästekomando töötajatele tähtis ja miks.

Vastustest selgus, et päästjatele on tähtis, et nende töö oleks populaarne, kuid nad ei osanud populaarsust seostada ennetustööga. Vastupidiselt päästjatele arvasid komandode pealikud, et ennetustööga tegelemine aitab populariseerida päästja elukutset ja kujundada päästjast uut mainet.

Meeskonnavanemad arvasid, et ennetustööga tegelemine aitab luua päästjast uut mainet, kui ennetajatest.

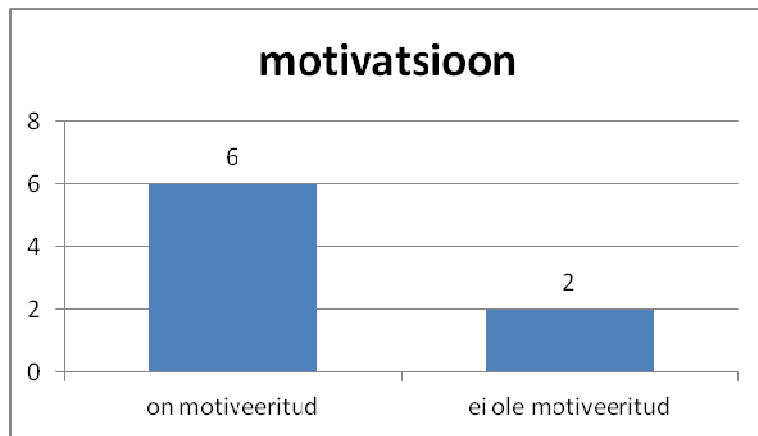
Viimane küsimus, mis puudutas töötajate motivatsiooni seisnes selles, et komandodes töötavatel inimestel paluti selgitada, kas nad on valmis osalema päästeala ennetustöö tegemisel. Kui vastati jaatavalt, tahtis autor teada, kas ennetustööga tegeletakse ka väljaspool tööaega. Samas tahtis autor antud küsimusega teada saada, millised võiksid olla motiveerivad tegurid päästekomando töötajatele päästeala ennetustöös osalemiseks.

Vastustest selgus, et päästetöötajatest on motivatsioon ennetustööga tegelemiseks ainult osadel meeskonnavanematel ja komandopealikel.

Päästjad ei olnud motiveeritud tegelema ennetustööga. 78% vastajatest pidas kõige paremaks motivatsiooniteguriks suuremat palka ja 22% vastajatest arvas, et parim motivatsioonitegur on teadmine, et selline tegevus vähendab tulekahjude arvu ja neis hukkuda võivate inimeste hulka.

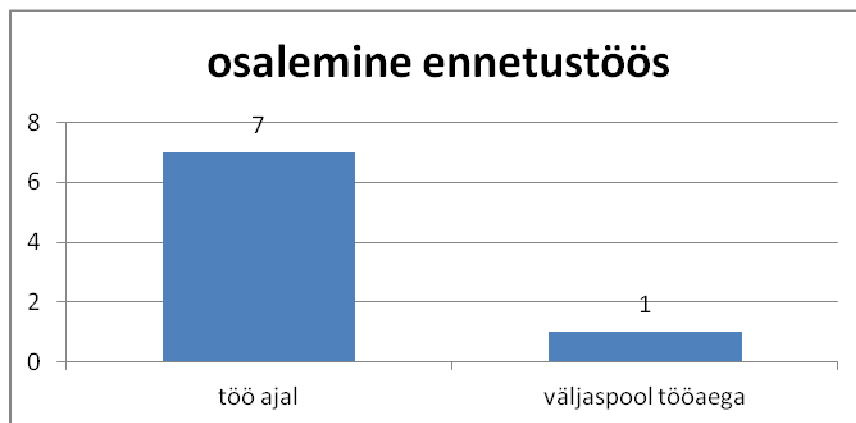
Küsimusele, mis motiveeriks päästjat tegelema ennetustööga, vastasid kõik päästjad (100%), et neid motiveeriks palga suurenemine või siis lisatasu saamine selle tegevuse eest. Väljaspool tööaega ei soovi ennetustööga tegeleda ükski päästja.

Komandopealike ja meeskonnavanemate motivatsiooni ennetustööga tegelemiseks näitab alljärgnev joonis.



Joonis 8. Komandopealike ja meeskonnavanemate motivatsioon

Järgnevad joonised näitavad komandopealike ja meeskonnavanemate soovi osaleda ennetustöös nii tööajal kui ka väljaspool tööaega.



Joonis 9. Osalemine ennetustöös

Joonist vaadates selgub, et ennetustööga soovivad tegeleda väljaspool tööaega 12% vastanutest ja 88% vastajatest on nõus tegelema ennetustööga ainult töö ajal. Autor toob välja fakti, et 12% hulka ei kuulu mitte ühtegi päästjat. Väljaspool tööaega on nõus ennetustööga tegelema ainult komandopealikud ja üks meeskonnavanem, kes tegeleb ka hetkel aktiivselt ennetustööga.

Vastuste analüüsimisel selgus, et päästjad ei ole motiveeritud tegelema ennetustööga ja selle tulemusena teeb autor järelduste ja ettepanekute peatükis omapoolsed ettepanekud tõstmaks päästjate motivatsiooni tegeleda ennetustööga.

Komandopealikud seevastu on motiveeritud tegelema ennetustööga ja sama situatsioon on ka

aktiivset ennetustööd tegevate meeskonnavanematega.

Kolmas küsimuste blokk intervjuus sisaldas päästekomando töötajate nägemust koostööst ennetustöö bürooga tulevikus.

Vastajatel paluti avaldada arvamust selle kohta, milline on nende roll ennetustöös tulevikus. Oma rolli ennetustööga seonduvalt oskasid tulevikus näha komandopealikud ja ka meeskonnavanemad. Päästjatel jäi see vastus üldjuhul vastama, kuna nemad ei osanud arvata, millist rolli päästjad peaksid tulevikus ennetustöös mängima.

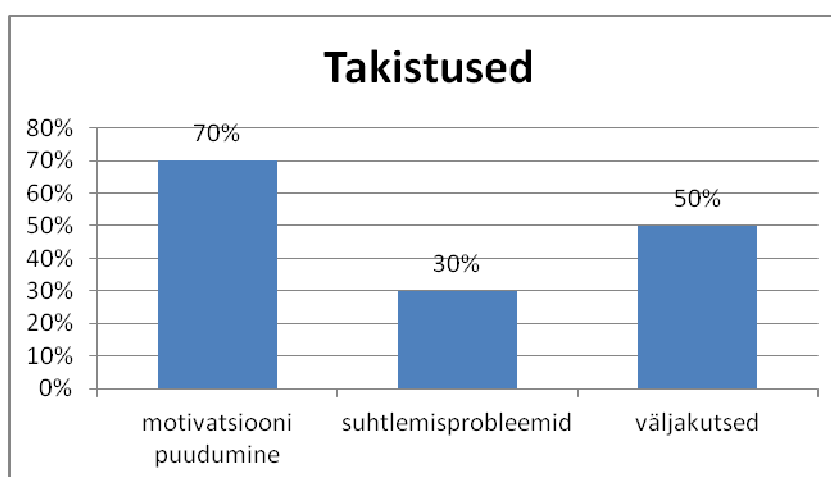
Samas tuleb välja tuua ka ühe päästja vastus antud küsimusele, mis näitab, et päästja arvates ei olegi ennetustöö nii tähtis, kuna tugev ennetustöö võib vähendada päästja enda tööd.

3.2 Analüüs ennetusbüroo töötaja vastustele

Ennetustöö büroost vastas küsimustele 4 töötajat. Esimeses küsimuses, mis puudutas ennetustöö hetkeolukorda, paluti vastajatel märkida ära projektid ja tegevused, mis on suunatud päästjatele.

Vastustest selgus, et päästjatele on suunatud kaks projekti – algklassidele suunatud projekt „Tean tulest” ja lasteaedade vanemale rühmale suunatud projekt „Nublu aitab”. Lisaks nendele osalevad päästjad ka infopäevadel ja lastelaagrites, mille raames nad tutvustavad päästetehnikat ja päästja elukutset.

Samuti toimuvad komandodes lahtiste uste päevad. Lisaküsimusena soovis autor teada, millised on võimalikud takistused päästekomando töötajatel osalemaks projektides.



Joonis 10. Takistused ennetustööga tegelemisel

Vastustest selgus, et takistusteks on kindlasti väljakutsed, mille puhul ei pruugi tehnika jõuda soovitud kohta.

Samas toodi välja takistusena ka päästekomando töötajate motivatsiooni puudumine ennetustööga tegelemiseks. Paljud ei näe ennetamist kui nende töö ühte osa. Lisaks toodi välja ka suhtlemisprobleemid, täpsemalt lastega suhtlemine, nende koolitamine.

Ennetustöö büroo töötajate arvates on päästetööde teenistuse juhtidel erinev suhtumine ennetustöösse – rohkem passiivseid pooldajaid, vähem aktiivseid tegijaid.

Ennetustöö büroo töötajatel paluti hinnata, milline on hetkel koostöö ennetustöö büroo ja päästekomandode töötajate vahel. Koostööd hinnati üldiselt heaks. Kuna koostöö maht on suur – mõlemas nimetatud projektis osaleb näiteks käesoleval aastal 1800 last, siis ilma päästjate abita seda täita oleks väga keerukas. Lisaks asjaolu, et projektide koolitusprogrammi on juba päästeameti poolt kirja pandud päästjate osalus, siis ilma nendeta ei vastaks ka tehtav koolitus nõuetele.

Üks vastaja arvas, et kuna koostöö alles hakkas arenema, siis tuleks seda veel süsteemseks teha, eriti, mis puudutab päästjate koolitamist.

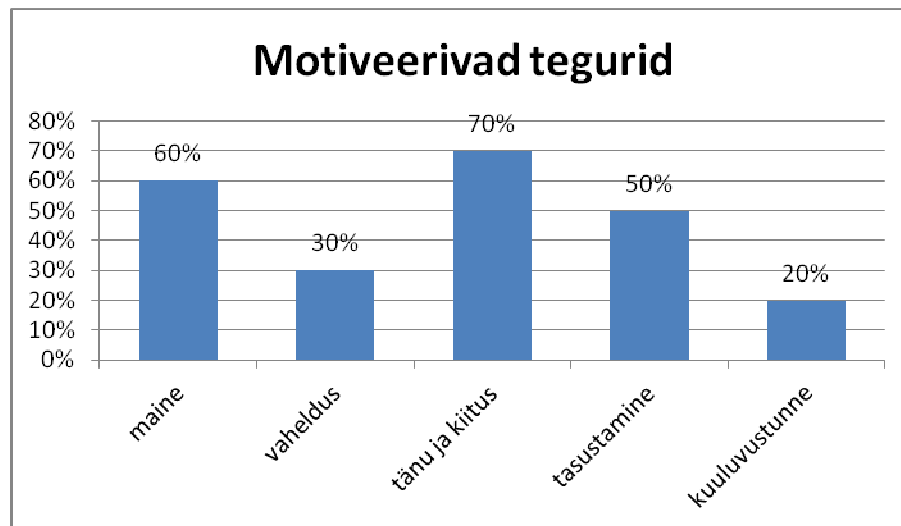
Järgmine küsimuste blokk sisaldas küsimusi motivatsiooni kohta. Autor tahtis teada, mis peaks motiveerima päästjat tegelema ennetustööga ennetajate arvates.

Vastuseid analüüsisides toob autor välja põhilisemad motivatsiooni faktorid. Tegelemine ennetustööga võiks olla päästjatele vaheldus igapäevastest tulekahjudest ja liiklusavariidest. Päästjad saavad komandost välja, saavad suhelda lastega, mis vastajate silmis on väga positiivne. Toodi välja ka faktid, et päästjad on laste silmis kangelased, nad teavad, et elanikkond usaldab neid rohkem, kui kedagi teist.

Motivatsiooni tõstmiseks on ennetustöö büroo töötajad välja pakkunud ka aktiivsete ennetustööga tegelevate päästjate kiitmise ja tänamise. Kui tuleb lasteaedadest ja lastelt positiivne tagasiside, siis tuleks see kindlasti edasi anda ka päästjatele.

Ühe võimalusena kasutatakse ka nõ „tänuõunaid”, kuhu kutsutakse projektides osalenud aktiivsed päästjad, räägitakse nende panusest ennetustöös osalemises, antakse meene – ühesõnaga tunnustatakse neid ja nende panust.

Päästjaid peaks motiveerima selgus, süsteemsus, toetus juhtkonna poolt, infovahetuse suurendamine päästeosakondade ja teiste büroode vahel, ehk et päästjatel oleks ka selline tunne – meie kõik kuulume ühte organisatsiooni (ühtekuuluvustunne) ning töötame ühiste eesmärkide nimel.



Joonis 11. Päästjate motiveerimise võimalused ennetustöö büroo töötajate arvates

Motivatsioonina toodi välja ka ületundide välja maksmine, mis oleks kindlasti üheks põhjuseks, et päästja tegeleks ennetustööga ka väljaspool tööaega.

Kolmas küsimuste blokk puudutas nägemust koostööst tulevikus. Esimeses küsimuses paluti välja tuua sihtgrupid, kellele päästealane ennetustöö suunata ja miks just neile. Vastuseid analüüsid selgus, et kõik sihtgrupid on tähtsad. Kõrvale jätta ei tohi kedagi.

Samas toodi välja ka arvamusi, et sihtgruppe tuleks veel laiendada, sest osad vanusegrupid jäävad hetkel tegevusest välja.

Küsimusele, millist rolli peaksid päästjad mängima ideaalis ennetustööga seoses ja kuidas seda kujundada, oli põhiliseks vastuseks päästjate suhtumise muutmine.

Päästjate suhtumist oleks vaja muuta, nad peavad aru saama, et ennetus on üks nende töö osa, mida nad peavad tegema. Iga uue töötaja töölevõtmisel tuleks neile selgitada nende tööülesandeid.

Kui päästja ütleb, et ennetus on halb, kuna vähendab tema sissetulekut, siis ennetustöö büroo töötajate arvates, ei tohiks selline isik üldse antud süsteemis töötada.

Ideaalis oleks tore, kui päästjad pakuksid ise välja ideid, tegevusi ja projekte. Hea on see, et olemasolevaid projekte on päästjad hakanud täiendama.

3.3 Analüüs juhtkonna vastustele

Juhtkonnast vastas küsimustele viis inimest. Küsimused juhtkonnale olid samad, mis ennetustöö büroo töötajatele.

Esimene küsimuste blokk puudutas ennetustöö hetkeolukorda. Küsimusele, millised projektid ja tegevused on suunatud päästjatele, oli vastuseks samad projektid, mille töid välja ka ennetustöö büroo töötajad.

Juhtkond hindas hetkel koostööd toimivaks, osad päästjad on ennetustööga tegelemisel aktiivsemad, osad passiivsemad. Võrreldes varasemate aastatega on koostöö paranenud. Lisati ka seda, et päästjad tunnevad, et neile pannakse seoses ennetustööga lisakohustusi ja eelkõige tuleks juhtkonna arvates muuta päästekomando töötajate suhtumist ennetustöösse.

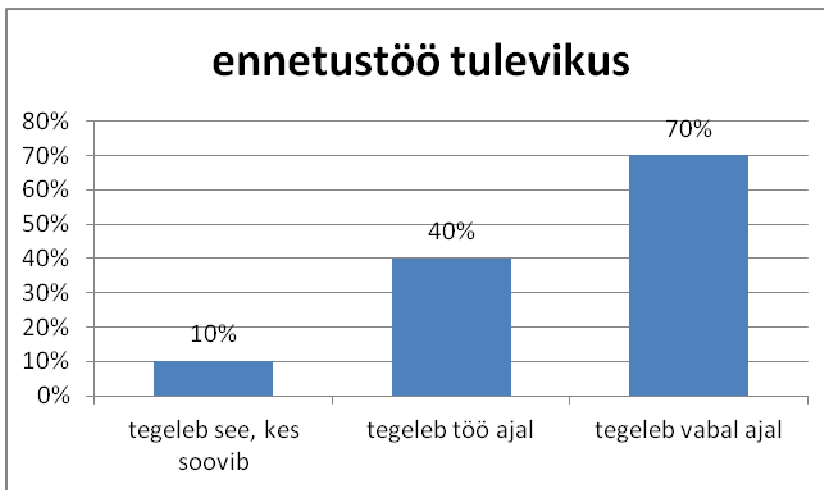
Ennetustöös osalemine on kohustus, mis tuleneb ametijuhendist. Hetkel peavad passiivsed ennetustööga tegelevad päästjad ennetustööd lisakohustuseks, mis ei puutu otseselt neisse.

Küsimusele, mis peaks päästjaid motiveerima ennetustööga tegelema, olid juhtkonna vastused väga erinevad. Ühe juhtkonna liikme arvates peaksid ennetustööga tegelema need päästjad, kes seda ise teha tahavad.

Päästjaid peaks motiveerima ennetustööd teha eelkõige asjaolu, et selle töö tulemusena on väiksem õnnetuste arv. Juhtkonna arvates võiks aktiivsematele ennetustööga tegelejatele pakkuda lisahüvesid, näiteks lisapuhkust, peaks kompenseerima otsesed kulud, mis on tehtud seoses ennetustööga. Välja on toodud ka lisatasud ja tänukirjad.

Juhtkonnal paluti hinnata, milline võiks olla koostöö tulevikus ennetustöö büroo ja komandode vahel.

Juhtkonna arvates oleks ideaalis olukord selline, kus päästja tegeleks ennetustööga ka väljaspool tööaega, kodus vabal ajal. Päästja peaks olema enda kogukonnas autoriteet. Päästjad peaksid tegelema rohkem oma töö tutvustamisega, väga olulised on näited reaalsete õnnetuste kohta.



Joonis 12. Ennetustööga tegelemine tulevikus juhtkonna nägemuses

Päästjad peaksid olema juhtkonna arvates abivalmis, alati abistaja rollis ja see tõstaks ka nende populaarsust.

Juhtkond tõi välja ka arvamuse, et iga päästja peab saama teatud arvu ennetusalast koolitust, sellega peaks tegelema ennetustöö büroo. See aitaks muuta koostöö päästekomandode ja ennetustöö büroo vahel efektiivsemaks.

4 JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD

Kvalitatiivne uurimus viidi läbi ajavahemikus 2010 - .2011, Ida-Eesti Päästkeskuse töötajate hulgas. Sihtrühma moodustas 21 inimest, kellest 100% osales küsitluses.

Töö eesmärgiks oli välja selgitada Ida-Eesti Päästkeskuse töötajate kompetentsus, valmisolek ja tahe päästealase ennetustöö tegemiseks, tuginedes Ida-Eesti Päästkeskuse töötajate hulgas läbiviidud uuringu analüüsile ning tuua selle põhjal välja eeldused ning koolitusvajadused ennetustöö tegemiseks.

Töö autor pakub välja ka olulisemad põhialused motiveerimissüsteemi loomisel päästeasutustes. Autori arvates ei ole päästjad piisavalt motiveeritud tegelema ennetustööga.

Motiveerimissüsteemi üldiseks eesmärgiks oleks luua olukord, kus materiaalsed ja mittemateriaalsed motivaatorid tasakaalustatult ning enesestmõistetavalt segunedes toetavad kõigi töötajate ühiseid jõupingutusi ühiskonna poolt päästeasutuste ette seatud ülesannete täitmisel.

Lähtudes uurimistöös püstitatud eesmärgist, ülesannetest ja analüüsile põhinevatest järeldustest, teeb autor järgmised ettepanekud:

1. Kujundada organisatsioonikultuur õnnetusi ennetavat põhimõtet toetavaks, kus iga päästekomando töötaja väärtustaks ohutust ja turvalisust.
2. Selgitada välja ja kirjeldada kompetentsid, mis on päästekomandode töötajatele vajalikud päästealase ennetustöö tegemiseks.
3. Välja töötada koolituskavad ning viia läbi, päästeala ennetustöö koolitused kõigile päästekomandode töötajatele.
4. Välja töötada motivatsioonisüsteem, mis tõstab töötajate tahet päästealase ennetustöö läbiviimiseks.

Autor soovib oma uurimistöö analüüsile põhinevatele järelduste tulemusena kujundada Ida-Eesti Päästkeskuses hästi motiveeritud ning professionaalselt töötavat päästekomandot, kes tegeleks päästealase ennetustööga.

Ida-Eesti Päästkeskuses tuleb luua selline organisatsioonikultuur kus iga päästekomando töötaja kannab endas väärtusi, mis aitab kujundada ja hoida turvalist elukeskkonda. Olles ise taolise kultuuri kandjateks oleme suutelised edasi andma neid väärtusi ka teistele organisatsioonidele ja asutustele ning kogu ühiskonnale, et saavutada edu turvalisema ühiskonna loomisel.

KOKKUVÕTE

Lõputöö teema, „Komandode ja ennetustöö büroo koostöö ning selle arendamise võimalused Ida-Eesti Päästkeskuse näitel”, eesmärgiks oli analüüsida ennetustöö büroo ja komandode vahelist koostööd ning saadud tulemustest teha ettepanekuid koostöö parandamiseks ja arendamiseks.

Päästeala ennetustööd tehakse süsteemselt alates 2006. aastast. Ennetustöö eesmärgiks on tõsta elanikkonna teadlikkust ja vastutustunnet, mis aitab vähendada õnnetuste ja nende läbi hukkunute ning vigastatute arvu, samuti õnnetustega kaasnevate kahjude suurust. Mida tulemuslikum on ennetustöö, seda väiksemad on kahjud.

Lõputöö teema valikul lähtus autor vajadusest tagada päästeala ennetustöö ühtlane ja järjepidev areng. Lõputöö aktuaalsuse tingib üha laienev ning suurenev päästeala ennetustegevuste valdkond.

Autor pakub uurimistöö abil lahendusi päästeala ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö tõhusamaks muutmiseks.

Uuringu läbiviimiseks koostas autor küsimused ennetustöö büroo töötajate, juhtkonna ja komandode töötajatele. Uuringu läbiviimiseks kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit poolstruktureeritud intervjuu vormis.

Andmeid analüüsiti kasutades kombineeritud meetodit st kvalitatiivset ja kvantitatiivset meetodit.

Tuginedes teoreetilistele alustele ning kvalitatiivsele uuringule, leidis tõestust hüpotees, et koostöö ei ole tõhus ning ennetustöö tulemuslikkust on võimalik tõsta ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö tulemusena.

Lõputöö tulemusena pakub autor välja omapoolseid ettepanekuid ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö efektiivsemaks muutmiseks.

Autor tänab töö valmimisele kaasa aidanud ja uuringu käigus intervjueritud eksperte ning loodab, et lõputöös pakutud ettepanekud juhtkonnale ennetustöö büroo ja komandode vahelise koostöö tõhustamiseks leiavad arvestamist ennetustöö edasisel planeerimisel ja mõtestamisel.

SUMMARY

The aim of the thesis on the topic "The co-operation between the comandos and the Fire Prevention Bureau and its development opportunities in Eastern Estonian Rescue Service" is to analyze the co-operation between the comandos and the Fire Prevention Bureau, as well, based on the results obtained, to make suggestions for improvements and development.

The rescue prevention work is carried out systematically since 2006. The goal of the prevention work is to raise public awareness and responsibility, which will help reduce accidents, fatalities, the number of injured, and the costs caused by accidents. Effective prevention reduces the losses.

The choice of the topic was motivated by the need to ensure a uniform and consistent development of prevention and rescue work. The relevance of the thesis is attested by the ever-expanding prevention activities and the increasing rescue area.

The author of the research provides solutions to make the work between the Fire Prevention Bureau and comandos more effective. In order to obtain an additional data the author interviewed the Prevention Bureau management, employees, and the employees of the comando. In the study the qualitative research method to conduct semi-structured interview was used. According to the author, the quantitative study was inappropriate because it is based on generalizations incongruent to the reality.

Based on these theoretical and qualitative studies, the proposition that the co-operation between the Fire Prevention Bureau and comandos enables the effective prevention work was demonstrated.

In the thesis the author offers proposals in order to improve the co-operation between the Fire Prevention Bureau and comandos.

The author would like to thank the experts interviewed in the course of the study who contributed to the research and hopes that the suggestions offered to the management about the co-operation between the Fire Prevention Bureau and comandos will be taken into consideration in the future planning and conceptualizing the prevention work.

KASUTATUD KIRJANDUS

Alas, R. 2004. Juhtimise alused. Tallinn. Külim.

Amstrong, M. 1993. A handbook of Personnel Managment Techniques. London. Kogan Page Limited.

Cole, G.A. 1993. Management Theory and practice. Nottingham. Press Co.Ltd.

Eesti turvalisuspoliitika põhisuunad aastani 2015 www.siseministerium.ee/31926/ välja otsitud 02.01.2011.

Ennetustöö Ida-Eesti Päästkeskuse koduleht www.rescue.ee/ida/tegevusvaldkonnad/ennetustoo välja otsitud 06.01.2011.

Ennetustöö Päästeameti koduleht www.rescue.ee/634 välja otsitud 03.01.2011.

Ennetustöö büroo põhimäärus, Ida-Eesti Päästkeskuse direktori 30.06.10 käskkiri nr 36 Päästeameti koduleht www.rescue.ee/24960 välja otsitud 02.03.2011.

Ghuri, P. Gronhaug, K. 2004. Äriuuringute meetodid. Tallinn. Külim.

Ida-Eesti Päästkeskuse põhimäärus – IEPK kodulehekülj www.rescue.ee/vvfiles/0/ennetus_osak_PM.pdf välja ostitud 12.12.2010.

Ints, I. Intervjuu Tiit Sakkosele 03.02.2011.

Karafin, A. 2008. Häire 112 .Päästeteenistuse ajakiri nr 1 lk 22.

Kotkas, M. 2001. Juhtimise alused. Tallinn. Phare Eesti Ärikoolitusprogramm.

Laherand, M. L. 2008. Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn. OÜ Infotrükk.

Landsberg, M. 2003. Juhendamise kunst. Tallinn. Külim.

Murd, V. Kuidas on ennetustöö muutnud päästeteenistust, Eesti ühiskonda, maailma...2007.

Häire 112 Päästeteenistuse ajakiri nr 4 lk 12.

Ojala, E. 2008. Häire 112 .Päästeteenistuse ajakiri nr 3 lk 42.

Päästeala ennetustöö strateegia aastani 2011 Päästeameti koduleht www.rescue.ee/vvfiles/6/strategia-18-10-pdf välja otsitud 03.01.2011.

Päästeameti peadirektori Kalev Timbergi intervjuu BNS-i ajakirjanikule Kalev Korvile 29.

septembril 2010 www.bns.ee/topic/1495/news/36354095/ välja otsitud 22.01.2011.

Päästeamet 2006a. Projekt „Kodu tuleohutuks! 2007“ www.kodutuleohutuks.ee/KT_projekt.pdf välja otsitud 25.12.2010.

Päästeamet 2004. Projekt „Nublu kaitseb ja õpetab“ www.rescue.ee/lapsed-janoored/oppeprogrammid/nublu-kaitseb-ja-opetab välja otsitud 25.12.2010.

Päästeamet 2007. Projekt „Tean tulest. Lapsed komandos õppimas“, www.rescue.ee/lapsed-ja-noored/oppeprogrammid/tean-tulest välja otsitud 26.12.2010.

Päästetennistuse arengukava 2005-2009 Siseministeeriumi koduleht www.siseministeerium.ee/public/strateegia-13-10 pdf välja otsitud 20.10.2010.

Päästeseadus, jõustunud 01.01.2010 RT I, 24,115.

Siseministeeriumi valitsemisala arengukava 2008–2011 Siseministeeriumi koduleht www.siseministeerium.ee/publik/strategia_13_10.pdf välja otsitud 12.01.2011.

Tark, A. Siseministeeriumi koduleht www.siseministeerium.ee/29_09 välja otsitud 03.02.2011.

Uus turvalisuspoliitika keskendub ennetustööle

<http://www.postimees.ee/030807/esileht/siseuudised/275394.php> välja otsitud 23.01.2011.

Vadi, M. 2001. Organisatsioonikäitumine. Tartu Ülikooli Kirjastus.

Virovere, A. Alas, R. Liigand, J. 2005. Organisatsioonikäitumine. Tallinn. Külim.

LISAD

Lisa 1

Intervjuu küsimused Ida-Eesti Päästkeskuse päästekomandode töötajatele

Hetkeolukord

1. Millised on ennetustöö büroo tegevused?
2. Nimetage ennetustöö projektid või tegevused, mis puudutavad otseselt Teie tööd ja millistega neist te olete kokku puutunud?
3. Hinnake oma praeguseid teadmisi ja oskusi ennetustööga tegelemiseks. Milliseid oskusi ja teadmisi oleks vaja arendada, et tegeleda ennetustööga?

Motivatsioon

1. Missugune roll on teie arvates päästjal ennetustöös ja kui tähtis see roll on?
2. Milline on Teie arvamus, kas ennetustööga tegelemine aitab näiteks populariseerida päästja elukutset elanikkonna seas ja luua päästjatest uut mainet, kui ennetajatest? On see Teile tähtis?
3. Kas olete valmis osalema päästeala ennetustöö tegemisel? Kui jah, siis kas ka väljaspool tööaega? Millised võiksid olla mitterahalised motivaatorid päästjatele päästealases ennetustöös osalemiseks?

Nägemus koostööst tulevikus

1. Millisena näete päästjate osa ennetustöös tulevikus?
2. Kui suur rolli peaksid päästjad omama ennetustöös edaspidi?
3. Mida tuleks Teie arvates teha, et muuta ennetustöö büroo ja komandode vaheline koostöö võimalikult efektiivseks?

Intervjuu küsimused Ida-Eesti Päästkeskuse ennetustöö büroo töötajatele ja IEPK juhtkonnale

Hetkeolukord

1. Millised projektid ja tegevused on suunatud päästjatele? Millised on võimalikud takistused nende projektide eesmärgi saavutamisel?
2. Kas nimetatud projektid või tegevused vastavad Teie töö prioriteetidele?
3. Milliseks hindate hetkel koostööd ennetustöö büroo ja päästekomando töötajate vahel?

Motivatsioon

1. Mis peaks motiveerima päästjaid tegelema ennetustööga?
2. Millised võiksid teie arvates olla mitterahalised motivaatorid päästjate motiveerimiseks ennetusalases tegevuses osalemiseks?
3. Kuidas motiveerida päästjaid tegelema ennetustööga ka väljaspool tööaega?

Nägemus koostööst tulevikus

1. Millised on Teie arvates sihtgrupid, kellele päästealane ennetustöö tuleb ennekõike suunata ja miks?
2. Milline on Teie nägemus, millist rolli peaksid päästjad mängima ideaalis ennetustööga seoses ja kuidas oleks võimalik seda kujundada?
3. Mida tuleks Teie arvates teha, et muuta ennetustöö büroo ja komandode vaheline koostöö võimalikult efektiivseks?